

Comparison of academic burnout, anxiety sensitivity and psychological vulnerability in students with divorced and normal parents

Kimiya. Heydariyan¹ & Mojbata. Ghorbanzadeh^{*2}

1. M.A Student, Department of Clinical Psychology, Faculty of Humanities Sciences, Islamic Azad University, Science and Research International Branch Ayatollah Amoli, Iran.

2. Assistant Professor, Department of Clinical Psychology, Faculty of Humanities Sciences, Islamic Azad University Science and Research International Branch Ayatollah Amoli, Iran.

ARTICLE INFORMATION	ABSTRACT
Article type Original research Pages: 170-181 Corresponding Author's Info Email: Ravankavan1984@gmail.com	Background and Aim: The aim of this study was to compare academic burnout, anxiety sensitivity and psychological vulnerability in students with divorced and normal parents. Methods: The method of this research was descriptive comparative causal. The statistical population of the study consisted of all female high school students aged 15 to 18 years with divorced and normal parents with diploma and higher education in Ghaemshahr city in the academic year 2022. According to the Ghaemshahr Welfare Department, 90 students aged 15 to 18 have divorced parents. According to the number of the target population based on Krejcie and Morgan table, 73 students with divorced parents were selected as the available sample and the same number were considered for the group of normal people according to the peer group with the main group. In this study, three questionnaires including: burnout questionnaire of Bresso et al. (1997), Anxiety Sensitivity Questionnaire of Floyd et al. (2005), psychological vulnerability Questionnaire Najarian and Davoodi (2001) were used. Data were analyzed by multivariate analysis of variance. Results: Findings showed that there is a significant difference between academic burnout, sensitivity to anxiety and psychological vulnerability in students with divorced parents and students with normal parents at the level of 0.01. Academic burnout, sensitivity to anxiety, and psychological vulnerability are more common in students with divorced parents than in students with normal parents. Conclusion: This study shows the role of parental divorce in cognitive performance in students with divorced and normal parents, which can suggest practical implications for psychologists to improve the performance of students with divorced parents.
Article history: Received: 2022/09/09 Revised: 2022/12/20 Accepted: 2023/01/08 Published online: 2023/03/18	
Keywords: <i>Academic burnout, Anxiety sensitivity, psychological vulnerability.</i>	

This work is published under CC BY-NC 4.0 licence.

© 2023 The Authors.

How to Cite This Article:

Heydariyan, K., & Ghorbanzadeh, M. (2022). Comparison of academic burnout, anxiety sensitivity and psychological vulnerability in students with divorced and normal parents. *Jayps*, 3(3): 170-181.

پاییز و زمستان ۱۴۰۱، دوره ۳، شماره ۳ (پیاپی ۶، ویژه نامه تحصیلی)، صفحه‌های ۱۸۱-۱۷۰

مقایسه فرسودگی تحصیلی، حساسیت به اضطراب و آسیب پذیری روانی در دانش آموزان با والد مطلقه و عادی

کیمیا حیدریان^۱ و مجتبی قربان زاده^{۲*}

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد، گروه روانشناسی بالینی، واحد علوم و تحقیقات واحد بین‌المللی آیت اله آملی، دانشگاه آزاد اسلامی، آمل، ایران.
۲. استادیار، گروه روانشناسی بالینی، واحد علوم و تحقیقات واحد بین‌المللی آیت اله آملی، دانشگاه آزاد اسلامی، آمل، ایران.

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: پژوهشی صفحات: ۱۷۰-۱۸۱	زمینه و هدف: طلاق اثرات و عوارض بسیاری بر خانواده بر جای می‌گذارد که بیشترین این اثرات و عوارض متوجه کودکان این خانواده‌ها است؛ از میان عوارض موثر بر کودکان می‌توان از عوارض عاطفی، اجتماعی سخن به میان آورد و این آسیب‌ها و عوارض به صورت ترس، اضطراب، انتقام جویی، افسردگی، اختلال در رفتار آمادگی برای جرم و بزهکاری و حتی تن دادن به جرم و ارتکاب آن اختلال در امر تحصیل و فرسودگی مرتبط با تحصیل را نشان داد؛ لذا پژوهش حاضر با هدف مقایسه فرسودگی تحصیلی، حساسیت به اضطراب و آسیب پذیری روانی در دانش آموزان با والد مطلقه و عادی انجام شد. روش پژوهش: این پژوهش توصیفی از نوع علی مقایسه‌ای بود. جامعه آماری پژوهش تمامی دانش‌آموزان دختر دبیرستانی ۱۵ تا ۱۸ سال دارای والدین مطلقه و عادی با تحصیلات دیپلم و بالاتر شهرستان قائم‌شهر در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ تشکیل دادند. براساس آمار اداره بهزیستی شهرستان قائم‌شهر ۹۰ دانش‌آموز ۱۵ تا ۱۸ ساله دارای والدین مطلقه هستند. با توجه به تعداد جامعه هدف بر اساس جدول کرجسی و مورگان تعداد ۷۳ دانش‌آموز دارای والد طلاق به عنوان نمونه به روش در دسترس انتخاب گردید و همین تعداد برای گروه افراد عادی با توجه به هم‌تاسازی با گروه اصلی در نظر گرفته شدند. در این پژوهش از سه پرسشنامه شامل: پرسشنامه فرسودگی تحصیلی برسو و همکاران (۱۹۹۷)، پرسشنامه حساسیت اضطرابی فلویید و همکاران (۲۰۰۵)، پرسش‌نامه آسیب روانی نجاریان و داوودی (۱۳۸۰) استفاده شد. اطلاعات به وسیله روش آماری تحلیل واریانس چندمتغیره تحلیل گردید. یافته‌ها: نتایج نشان داد که بین فرسودگی تحصیلی، حساسیت به اضطراب و آسیب پذیری روانی در دانش‌آموزان دارای والدین مطلقه و دانش‌آموزان دارای والدین عادی تفاوت معنی داری در سطح ۰/۰۱ وجود دارد. فرسودگی تحصیلی، حساسیت به اضطراب و آسیب پذیری روانی در دانش‌آموزان دارای والدین مطلقه بیشتر از دانش‌آموزان دارای والدین عادی است. نتیجه‌گیری: این پژوهش نشان دهنده نقش طلاق والدین در عملکرد شناختی در دانش‌آموزان با والد مطلقه و عادی است که می‌تواند پیشنهاد دهنده تلویحات کاربردی برای مشاوران و روانشناسان جهت بهبود عملکرد دانش‌آموزان با والد مطلقه باشد.
اطلاعات نویسنده مسئول ایمیل: Ravankavan1984@gmail.com سابقه مقاله	
تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۱/۰۶/۱۸	
تاریخ اصلاح مقاله: ۱۴۰۱/۰۹/۲۹	
تاریخ پذیرش نهایی: ۱۴۰۱/۱۰/۱۸	
تاریخ انتشار: ۱۴۰۱/۱۲/۲۷	
واژگان کلیدی فرسودگی تحصیلی، حساسیت به اضطراب، آسیب پذیری روانی.	

انتشار این مقاله به صورت دسترسی آزاد مطابق با CC BY-NC 4.0 صورت گرفته است.
تمامی حقوق انتشار این مقاله متعلق به نویسنده است.

شیوه استناد به این مقاله

حیدریان، کیمیا، و قربان زاده، مجتبی. (۱۴۰۱). مقایسه فرسودگی تحصیلی، حساسیت به اضطراب و آسیب پذیری روانی در دانش‌آموزان با والد مطلقه و عادی. *دوفصلنامه مطالعات روان‌شناختی نوجوان و جوان*، ۳(۳): ۱۸۱-۱۷۰.

مقدمه

طلاق اثرات و عوارض بسیاری بر خانواده بر جای می‌گذارد که بیشترین این اثرات و عوارض متوجه کودکان این خانواده‌ها می‌باشد (ایو^۱، ۲۰۱۸). از میان عوارض موثر بر کودکان می‌توان از عوارض عاطفی، اجتماعی سخن به میان آورد و این آسیب‌ها و عوارض به صورت ترس، اضطراب، انتقام جویی، افسردگی، اختلال در رفتار آمادگی برای جرم و بزهکاری و حتی تن دادن به جرم و ارتکاب آن اختلال در امر تحصیل و فرسودگی مرتبط با تحصیل را نشان داد (طاهری و عباسیه، ۱۳۹۸). تمامیت فردی کاهش یافته اشاره به احساس کاستی در شایستگی و میزان باروری و حس کارایی پایین فرد دارد که مؤلفه‌ی خودارزیابی فرسودگی را شامل می‌شود (مرادی و همکاران، ۱۳۹۵). فرسودگی به معنای پیدایش نگرش، رفتار و احساس منفی در مقابل فشارهای شدید روانی مرتبط با کار یا تحصیل است (کلی و والرشتاین^۲، ۲۰۲۱). فرسودگی تحصیلی می‌تولند کلید مهم درک رفتارهای مختلف دانش‌آموزان، مانند عملکرد تحصیلی در دوران تحصیل باشد (قدسی و فلاح، ۱۴۰۰). فرسودگی تحصیلی عمده‌ترین پیامد ناشی از استرس مزمن است که به واسطه‌ی کاهش قدرت سازگاری فرد با عوامل تنش‌زای دوران تحصیل ایجاد شده است (آن و همکاران، ۲۰۱۷) و فرد را به سوی احساس بی‌کفایتی و خستگی ذهنی سوق می‌دهد که این شرایط می‌تواند افزایش‌دهنده حساسیت به اضطراب شود (برند و همکاران^۳، ۲۰۱۹).

حساسیت اضطرابی را به عنوان یک عامل آسیب‌پذیری شناختی برای ادراک استرس فزاینده مفهوم پردازی کردند (میرمعینی و رضایی، ۱۳۹۵)، که نه تنها بر عملکرد فرد تاثیرگذار است بلکه در سطح پاسخ‌های هیجانی و آستانه تحمل آشفتگی هیجان تاثیر می‌گذارد (سننگلی و همکاران، ۱۳۹۲). حساسیت اضطرابی به عنوان یک متغیر شناختی، نشان دهنده‌ی تفاوت‌های فردی است که به وسیله‌ی ترس از احساسات اضطرابی مشخص می‌شود و

نشان دهنده‌ی گرایش به فاجعه‌نمایی در رابطه با پیامدهای چنین احساس‌هایی است (میونک و همکاران^۴، ۲۰۲۰). طبق نظریه‌های شناختی اضطراب، شیوه‌ای که به واسطه‌ی آن یک فرد نشانه‌های هیجانی متعدد را تفسیر می‌کند ممکن است او را برای واکنش‌های شدید اضطرابی آسیب‌پذیر سازد (تیکسیرا و همکاران^۵، ۲۰۲۲). در ایجاد رفتارهای ناسازگارانه عوامل ارتباطی و محیطی در حیطه‌های متفاوت نقش اساسی ایفا نماید و راه اندازه‌ی آسیب‌پذیری روانی باشد (کازمی لیچائی و همکاران، ۱۴۰۰). الگو آسیب‌پذیری روانی مبتنی بر نقصان یا مشکل در یک یا چند حوزه از کارکرد روانی شامل کارکرد عمومی (برای مثال هشیاری، جهت‌یابی، هوش یا مزاج) یا کارکردهای اختصاصی (برای مثال توجه، حافظه، هیجان، ادراک و تفکر) است، اما محدود به این حوزه‌ها نیست (گیلسون^۶، ۲۰۱۸). این نشانگان پاسخی قابل انتظار به یک عامل استرس‌زای عمومی، فقدان یا پاسخ فرهنگی تأیید شده به یک رویداد خاص باشند و اساساً ناشی از نقش عصب شناختی می‌توانند باشند (سازنا^۷، ۲۰۱۰). مقصود از آسیب‌پذیری روانی، احتمال بروز پاسخ ناسازگارانه در موقعیت‌های معین است. عوامل خطر شخصی و محیطی احتمال پیدایش بیماری یا اختلال را بالا می‌برند (آکین و اکر^۸، ۲۰۱۳). آسیب‌پذیری روانی به عنوان یک آمادگی مادرزادی یا اکتسابی برای ناسازگاری‌ها و اختلال‌های روانی شناخته شده است (لینیدو و همکاران^۹، ۲۰۱۹). آسیب‌پذیری روانی از مولفه‌های زیستی، شناختی، عاطفی و اجتماعی به نام نشانگرهای آسیب‌پذیری تشکیل می‌شود که تحت عوامل اساسی مانند اضطراب و حساسیت‌های مرتبط با آن است (باچمن و همکاران^{۱۰}، ۲۰۱۸).

در همین راستا قدسی و فلاح (۱۴۰۰) نشان داده‌اند که نمرات انگیزه و فرسودگی تحصیلی تمامی دانش‌آموزان در پایه‌های مختلف با شرایط به شرایط فردی و

6. Gilson
7. Saxena
8. Akin & Eker
9. Leonidou, et al
10. Bachmann, et al

1. Eyo, et al
2. Kelly and Wallerstein
3. Brand, et al
4. Muenks, et al
5. Teixeira, et al

و به تبع به نظر می‌رسد که مستعد این خواهند بود که در حیطه‌های کارکردی، تحصیلی، شناختی، رفتاری و حتی عاطفی دچار نقصان شوند، بنابر مطالب فوق و با توجه عدم وجود پیشینه در داخل کشور که به صورت همزمان به بررسی تفاوت فرسودگی تحصیلی، حساسیت به اضطراب و آسیب پذیری روانی در دانش آموزان با والد مطلقه و عادی بپردازند، بنابراین بررسی این متغیرها در جامعه پژوهش ضروری دارد. با توجه مطالب ذکرشده، سوال اصلی پژوهش حاضر این است که آیا بین فرسودگی تحصیلی، حساسیت به اضطراب و آسیب پذیری روانی در دانش آموزان با والد مطلقه و عادی تفاوت وجود دارد؟

روش پژوهش

روش پژوهش علی مقایسه‌ای یا پس رویدادی و بر اساس هدف کاربردی بود. جامعه آماری پژوهش تمامی دانش‌آموزان دختر دبیرستانی ۱۵ تا ۱۸ سال دارای والدین مطلقه و عادی با تحصیلات دیپلم و بالاتر شهرستان قائم‌شهر در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ تشکیل دادند. براساس آمار اداره بهزیستی شهرستان قائم‌شهر ۹۰ دانش‌آموز ۱۵ تا ۱۸ ساله دارای والدین مطلقه هستند. با توجه به تعداد جامعه هدف بر اساس جدول کرجسی و مورگان تعداد ۷۳ دانش‌آموز دارای والد طلاق به عنوان نمونه به روش در دسترس انتخاب گردید و همین تعداد ۷۳ برای گروه افراد عادی با توجه به هم‌سازی با گروه اصلی در نظر گرفته شدند. روش کار به این گونه است که ابتدا به مطالعات کتابخانه‌ای پرداخته شد که به بررسی مبانی نظری و جمع آوری پیشینه کافی، همچنین با استفاده از کتاب‌ها و مقالات، مجلات و سایت‌های اطلاعاتی شبکه اینترنت انتخاب گردید. در گام دوم ابتدا مجوز از دانشگاه و سازمان آموزش و پرورش دریافت شد سپس با توجه به روش میدانی به تعیین روش آماری و به استفاده از سه ابزار پرسشنامه، در هر یک از مراحل کار پژوهشی پرداخته شد، در نهایت در حیطه ی

خانوادگی آنان متفاوت است. امیری مقدم (۱۴۰۰) دریافت که میزان آسیب‌های روانی در بین دانش آموزان بی سرپرست و دارای خانواده متفاوت است. در پژوهشی رحمانی (۱۳۹۸) نشان دادند که طلاق والدین نمایانگر اختلالات روانپزشکی بیشتر در فرزندان طلاق است. همچنین آنان نشان دادند فرزندان عادی از پیشرفت تحصیلی بیشتری نسبت به فرزندان طلاق برخوردارند. نریمانی و شربتی (۱۳۹۴) به این نتیجه رسیده اند که بین دو گروه از دانش‌آموزان در متغیرهای حساسیت اضطرابی و عملکرد شناختی تفاوت معناداری وجود دارد. تیکسیرا و همکاران^۱ (۲۰۲۲) نشان داده اند که بین سلامت روان مثبت در دانش آموزان با آسیب پذیری روانی، سواد سلامت روان و ویژگی‌های جمعیت شناختی رابطه معناداری وجود دارد. مریانت و همکاران^۲ (۲۰۲۲) دریافته اند که بین اعتیاد به اینترنت، حساسیت اضطرابی، اضطراب سلامتی و اضطراب کرونا در میان فراگیران تفاوت معناداری وجود دارد. آن و همکاران^۳ (۲۰۱۷) در به این نتیجه رسیده اند که بین درگیری تحصیلی، فرسودگی تحصیلی، استرس و حمایت اجتماعی به تفکیک نمره تفاوت معناداری وجود دارد. به طور کلی هنگامی که والدین از هم جدا می‌شوند اثرات طلاق روی فرزندان متغیر خواهد بود (طاهری و عباسیه، ۱۳۹۸). برخی فرزندان به شکلی طبیعی و قابل درک به جدایی واکنش نشان می‌دهند در حالی که برخی دیگر ممکن است با این تغییر مقابله کنند و تاثیر طلاق بر افت شناختی، رفتاری و حتی تحصیلی فرزندان دیده می‌شود (یحیی‌زاده و حامد، ۱۳۹۴). جدایی و طلاق در خانواده سبب بروز اختلال در بسیاری از حیطه‌های زندگی زن و مرد خواهد شد که جنبه‌های مهمی از شناخت، رفتاری، هیجان و ارتباط را تحت تاثیر قرار می‌دهد در این راستا فرزندان به عنوان اولین قربانی این شرایط از دریافت رسیدگی‌های مورد اقتضای سن خود محروم خواهند ماند

3. An, et al

1. Teixeira, et al
2. Mrayyan, et al

۲. پرسشنامه حساسیت اضطرابی فلویید و همکاران^۲ (۲۰۰۵). پرسشنامه حساسیت به اضطراب توسط فلویید و همکاران (۲۰۰۵) با ۱۶ سوال ساخته شده است و ساختار این پرسشنامه از سه عامل؛ ترس از نگرانی‌های بدنی ۶-۱۰-۹-۴-۱۴-۳-۱۱-۸ ترس از نداشتن کنترل شناختی ۲-۱۵-۱۲-۱۶، ترس از مشاهده شدن اضطراب توسط دیگران ۱-۵-۱۳-۷ تشکیل شده است. سوالات این پرسشنامه در مقیاس ۵ درجه‌ای لیکرت تنظیم شده است که از ۱ (خیلی کم) تا ۵ (خیلی زیاد) است. نمره بالاتر نشان دهنده حساسیت به اضطراب بیشتر است. روایی سازه و محتوا توسط سازنده تایید شد و پایایی به روش آلفای کرونباخ برای سوالات عامل اول ۰/۸۱، برای سوالات عامل دوم ۰/۸۷ و برای سوالات عامل سوم ۰/۸۴ بوده و پایایی باز آزمون نمرات کل ۰/۹۱ بدست آمده است. در ایران توسط مشهدی و همکاران (۱۳۹۲) روایی سازه و همزمان تایید شد و پایایی به روش الفای کرونباخ بین ۰/۸۱ تا ۰/۸۷ بدست آمد.

۳. پرسشنامه آسیب روانی نجاریان و داوودی^۳ (۱۳۸۰). پرسشنامه آسیب روانی را نجاریان و داوودی در سال ۱۳۸۰ طراحی نموده اند. این پرسشنامه ۲۵ سوال دارد که روی یک طیف لیکرت ۵ درجه‌ای از نمره صفر تا ۴ ثبت می‌گردد. ۹ عامل اصلی شامل: ۱- شکایات جسمانی (۲، ۶، ۱۲، ۱۶، ۱۷، ۲۵) ۲- وسواس فکری و عملی (۱۱، ۲۱، ۲۲) ۳- حساسیت میان فردی (۵، ۹، ۲۰) ۴- افسردگی (۴، ۱۳) ۵- اضطراب (۳، ۷، ۸) ۶- اضطراب فوبیک مرضی (۱۰، ۱۴، ۱۵) ۷- افکار پارانوئیدی (۲۴) ۸- روان پریشی (۱، ۱۹، ۲۳) و ماده اضافی (۱۸) را در یک هفته گذشته مورد ارزیابی قرار می‌دهد. نمره بالاتر نشان دهنده آسیب روانی بیشتر در افراد است. روایی سازه و محتوا توسط سازندگان تایید شده است، در روایی همزمان بین نمره کل پرسشنامه با پرسشنامه افسردگی بک ۰/۴۹ و با پرسشنامه کمال گرایی هیل ۰/۶۶

عملیاتی در ۱۴۰۱ با مراجعه به مدارس برای دریافت نمونه از گروه افراد نمونه گیری انجام گرفت و با توجه روش نمونه گیری در دسترس آزمودنی‌ها به صورت فردی گزینش شده اند. در ابتدا توضیحات مقدماتی در خصوص هدف طرح و نحوه ی همکاری و تکمیل ابزارها به آزمودنی‌ها داده شده و پس از کسب رضایت نامه آگاهانه از جانب نمونه هدف و رعایت نمودن اصول اخلاقی از جمله رازداری در خصوص اجرا پژوهش، ابزارها در اختیار افراد گروه نمونه قرار گرفت، در نهایت اطلاعات جمع آوری گردیده شد. داده‌های بدست آمده پس از نمره گذاری و تفسیر توسط نرم افزار SPSS-۱۸ مورد تجزیه و تحلیل گرفت. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از شاخص‌های آمار توصیفی شامل میانگین، انحراف استاندارد و به منظور آزمون فرضیه‌ها در آمار استنباطی از آزمون تحلیل واریانس چند متغیره (مانوا) استفاده شد.

ابزار پژوهش

۱. پرسشنامه فرسودگی تحصیلی برسو و همکاران^۱ (۱۹۹۷). پرسشنامه آسیب پذیری روانی توسط برسو و همکاران در سال ۱۹۹۷ با ۱۵ سوال طراحی و هنجاریابی شد. این پرسشنامه سه حیطه فرسودگی تحصیلی یعنی خستگی تحصیلی ۱، ۴، ۷، ۱۰ و ۱۳، بی‌علاقگی تحصیلی ۲، ۵، ۱۱ و ۱۴، ناکارآمدی تحصیلی ۳، ۶، ۸، ۹، ۱۲ و ۱۵ را می‌سنجد. روش درجه‌بندی لیکرت ۵ درجه‌ای از کاملاً مخالف تا کاملاً موافق درجه‌بندی شده است و به درجه‌ی کاملاً مخالف نمره ۱ و به درجه‌ی کاملاً موافق نمره ۵ داده می‌شود. نمرات بالا نشان‌دهنده میزان فرسودگی تحصیلی بیشتر می‌باشد. روایی سازه و محتوا توسط سازنده تایید شد و پایایی به روش آلفای کرونباخ بین ۰/۷۰ تا ۰/۸۲ بدست آمده است. در ایران توسط عزیزباز و همکاران (۱۳۸۹) روایی سازه و محتوا تایید شد و پایایی به روش آلفای کرونباخ برای خرده مقیاس‌ها بین ۰/۶۶ تا ۰/۸۲ بدست آمده است.

3 . Symptom Checklist-25-Revised

1 . Academic Burnout Questionnaire Berso et al
2 . Anxiety sensitivity Questionnaire Floyd et al

یافته‌ها

داده‌های توصیفی شامل میانگین، انحراف استاندارد، حداقل و حداکثر داده‌های بدست آمده از پرسشنامه‌ها، به تفکیک خرده مقیاس‌های آن‌ها می‌شود.

همبستگی معنی داری وجود داشت و پلایی به روش آلفای کرونباخ کلی ۰/۷۸ گزارش شد. در پژوهش حاضر پلایی به روش آلفای کرونباخ بین ۰/۶۰ تا ۰/۷۳ بدست آمد.

جدول ۱: شاخص‌های توصیفی به تفکیک گروه‌ها در فرسودگی تحصیلی، حساسیت به اضطراب و آسیب پذیری روانی

متغیر	گروه	حداقل	حداکثر	میانگین	انحراف استاندارد
خستگی	دانش‌آموزان دارای والدین مطلقه	۵	۲۳	۱۴/۶۵	۳/۰۴
تحصیلی	دانش‌آموزان دارای والدین عادی	۵	۲۱	۱۱/۱۰	۳/۳۷
بی‌علاقگی	دانش‌آموزان دارای والدین مطلقه	۴	۲۰	۱۲/۷۵	۳/۱۸
تحصیلی	دانش‌آموزان دارای والدین عادی	۴	۱۹	۸/۳۳	۳/۲۸
ناکارآمدی	دانش‌آموزان دارای والدین مطلقه	۶	۲۸	۱۵/۶۸	۴/۶۳
تحصیلی	دانش‌آموزان دارای والدین عادی	۶	۲۵	۱۱/۳۲	۴/۳۹
فرسودگی	دانش‌آموزان دارای والدین مطلقه	۱۵	۷۰	۴۳/۰۸	۷/۱۹
تحصیلی	دانش‌آموزان دارای والدین عادی	۱۵	۶۶	۳۰/۷۵	۸/۵۶
ترس از	دانش‌آموزان دارای والدین مطلقه	۸	۳۵	۱۹/۰۷	۳/۳۸
نگرانی‌های بدنی	دانش‌آموزان دارای والدین عادی	۸	۳۱	۱۶/۴۰	۳/۶۰
ترس از نداشتن	دانش‌آموزان دارای والدین مطلقه	۴	۱۹	۱۲/۱۷	۲/۵۵
کنترل شناختی	دانش‌آموزان دارای والدین عادی	۴	۱۵	۹/۲۷	۲/۹۲
ترس از مشاهده	دانش‌آموزان دارای والدین مطلقه	۴	۲۰	۱۲/۶۶	۲/۸۷
شدن اضطراب توسط دیگران	دانش‌آموزان دارای والدین عادی	۴	۱۹	۸/۸۳	۲/۲۵
حساسیت به اضطراب	دانش‌آموزان دارای والدین مطلقه	۱۶	۷۴	۴۳/۹۰	۷/۰۳
	دانش‌آموزان دارای والدین عادی	۱۶	۶۵	۳۴/۵۰	۶/۵۶
شکایات جسمانی	دانش‌آموزان دارای والدین مطلقه	۳	۱۷	۷/۶۷	۰/۷۱
	دانش‌آموزان دارای والدین عادی	۰	۱۳	۴/۵۸	۰/۵۵
وسواس فکری و عملی	دانش‌آموزان دارای والدین مطلقه	۱	۱۰	۵/۱۲	۰/۶۸
	دانش‌آموزان دارای والدین عادی	۱	۷	۳/۰۸	۰/۴۱
حساسیت میان فردی	دانش‌آموزان دارای والدین مطلقه	۰	۹	۴/۳۶	۰/۹۰
	دانش‌آموزان دارای والدین عادی	۰	۶	۲/۲۱	۰/۵۳
افسردگی	دانش‌آموزان دارای والدین مطلقه	۰	۶	۳/۷۶	۰/۷۶
	دانش‌آموزان دارای والدین عادی	۰	۴	۲/۳۴	۰/۳۹
اضطراب	دانش‌آموزان دارای والدین مطلقه	۰	۱۰	۴/۳۳	۰/۴۸
	دانش‌آموزان دارای والدین عادی	۰	۶	۲/۵۶	۰/۳۱
اضطراب فوبیک	دانش‌آموزان دارای والدین مطلقه	۱	۹	۴/۴۹	۰/۶۷
مرضی	دانش‌آموزان دارای والدین عادی	۰	۴	۲/۷۰	۰/۵۱
	دانش‌آموزان دارای والدین مطلقه	۰	۴	۲/۱۵	۰/۷۱

افکار پارانوئیدی	دانش‌آموزان دارای والدین عادی	۰	۴	۱/۰۴	۰/۵۷
روان‌پریشی	دانش‌آموزان دارای والدین مطلقه	۲	۱۱	۴/۲۸	۰/۶۸
	دانش‌آموزان دارای والدین عادی	۰	۷	۱/۹۷	۰/۵۴
ماده اضافی	دانش‌آموزان دارای والدین مطلقه	۰	۴	۱/۳۸	۰/۸۰
	دانش‌آموزان دارای والدین عادی	۰	۳	۰/۹۸	۰/۶۱
آسیب‌پذیری	دانش‌آموزان دارای والدین مطلقه	۷	۸۰	۳۷/۵۴	۴/۶۵
روانی	دانش‌آموزان دارای والدین عادی	۱	۵۰	۲۱/۴۶	۳/۸۷

جدول (۱) مقادیر بدست آمده از آمار توصیفی شاخص گرایش به مرکز شامل میانگین و شاخص پراکنندگی شامل انحراف استاندارد را در دو گروه در متغیر فرسودگی تحصیلی نشان می‌دهد. همچنین پیش فرض نرمالی داده‌ها با آزمون کلموگروف اسمیرنوف تایید شد. پیش فرض همگنی واریانس‌ها و آزمون لوین تایید شده است.

جدول ۲. نتایج حاصل از تحلیل واریانس چند متغیره بر روی خرده مقیاس‌های فرسودگی تحصیلی، حساسیت به اضطراب و آسیب‌پذیری روانی در دانش‌آموزان دارای والدین مطلقه و دانش‌آموزان دارای والدین عادی					
منبع پراکنندگی	متغیرها	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	F معنی داری
۰/۰۰۰	خستگی تحصیلی	۱۸۷/۵۴۶	۱	۱۸۷/۵۴۶	۲۹/۲۱۵
	بی‌علاقگی تحصیلی	۱۹۳/۰۰۸	۱	۱۹۳/۰۰۸	۳۵/۰۵۸
	ناکارآمدی تحصیلی	۲۶۴/۷۷۶	۱	۲۶۴/۷۷۶	۴۲/۳۲۱
	فرسودگی تحصیلی	۵۶۴/۳۳۴	۱	۵۶۴/۳۳۴	۷۵/۴۴۸
	ترس از نگرانی‌های بدنی	۳۹۰/۰۷۷	۱	۳۹۰/۰۷۷	۵۸/۶۷۵
	ترس از نداشتن کنترل شناختی	۴۲۱/۱۵۶	۱	۴۲۱/۱۵۶	۶۶/۰۸۹
	ترس از مشاهده شدن اضطراب توسط دیگران	۴۰۵/۸۵۵	۱	۴۰۵/۸۵۵	۶۱/۴۳۹
	حساسیت به اضطراب	۷۵۸/۳۲۳	۱	۷۵۸/۳۲۳	۱۲۱/۵۸۷
	شکایات جسمانی	۱۸۰/۶۸۲	۱	۱۸۰/۶۸۲	۲۷/۸۰۹
	وسواس فکری و عملی	۱۴۳/۷۸۳	۱	۱۴۳/۷۸۳	۲۲/۲۱۳
	حساسیت میان فردی	۱۶۷/۶۸۷	۱	۱۶۷/۶۸۷	۲۶/۵۶۴
	افسردگی	۲۱۱/۵۴۸	۱	۲۱۱/۵۴۸	۳۵/۱۹۸
	اضطراب	۲۶۷/۰۰۸	۱	۲۶۷/۰۰۸	۳۸/۳۴۲
	اضطراب فوبیک مرضی	۱۹۸/۱۷۶	۱	۱۹۸/۱۷۶	۲۹/۶۸۷
	افکار پارانوئیدی	۲۰۸/۳۹۹	۱	۲۰۸/۳۹۹	۳۳/۴۲۱
	روان‌پریشی	۱۷۶/۳۴۷	۱	۱۷۶/۳۴۷	۲۶/۷۵۹
	ماده اضافی	۱۵۴/۷۵۶	۱	۱۵۴/۷۵۶	۲۴/۹۷۸
	آسیب‌پذیری روانی	۴۳۰/۹۳۴	۱	۴۳۰/۹۳۴	۶۵/۱۰۰

با توجه به جدول (۲) بین خرده مقیاس خستگی (۰/۰۰۰) بی‌علاقگی تحصیلی (۰/۰۰۰)، ناکارآمدی تحصیلی (۰/۰۰۰) و فرسودگی تحصیلی (۰/۰۰۰) در دانش‌آموزان دارای والدین مطلقه و دانش‌آموزان دارای والدین عادی تفاوت معنی داری وجود دارد. بین خرده مقیاس ترس از نگرانی‌های بدنی (۰/۰۰۰)، ترس از نداشتن کنترل شناختی (۰/۰۰۰)، ترس از مشاهده شدن اضطراب توسط دیگران (۰/۰۰۰) و حساسیت به اضطراب (۰/۰۰۰) در

تکالیف خود دور نگه دارد. طلاق و جدایی می‌تولند رابطه ی مستقیمی با کاهش پیشرفت و عملکرد تحصیلی در مدرسه داشته باشد (برند و همکاران، ۲۰۱۹). در واقع این موضوع بسیار طبیعی هم می‌باشد. چون دانش‌آموزان دارای ولدین مطلقه مانند قبل از فضای عادی زندگی شان برای خواندن درس هایش و انجام تکالیفش برخوردار نیست و شاید هم مجبور باشد که با یکی از والدین در خانه ی دیگری زندگی کند. این موضوع می‌تواند به شدت بر روی حس وظیفه شناسی و مسئولیت پذیری کودک تاثیر بگذارد (ولیتزکی تیلور و همکاران، ۲۰۱۵). از آنجایی که او نمی‌تواند اتفاقات پیش آمده برای خانواده اش را حل کند، مدام از انجام تکالیفش و یا تمرکز بر روی درس هایش طفره می‌رود. از این رو اعتماد به نفسش به شدت کاهش می‌یابد و برای برقراری ارتباط با سایرین، با مشکلات جدی مواجه می‌شود (ناواروآبال و همکاران، ۲۰۱۸). کم حرف می‌شود، کم غذا می‌شود و تا حد ممکن سکوت و انزوا طلبی را بر هر چیزی ترجیح می‌دهد. بنابراین فرسودگی تحصیلی اولین نشانه‌ای است که به دنبال این اتفاق در دانش‌آموزان دارای والدین مطلقه نمایان می‌شود.

با توجه به نتایج بدست آمده، بین حساسیت به اضطراب در دانش‌آموزان دارای والدین مطلقه و دانش‌آموزان دارای والدین عادی تفاوت معنی داری وجود دارد، در این جهت این نتایج با برخی یافته‌های پژوهشگران همسو مانند؛ محمودی (۱۳۹۷)، نریمانی و شربتی (۱۳۹۴)، مریانت و همکاران (۲۰۲۲)، کلی و والرشتاین (۲۰۲۱)، جاردین و همکاران (۲۰۱۸)، ولیتزکی تیلور و همکاران (۲۰۱۵) می‌باشد. با توجه به شاخص میانگین حساسیت به اضطراب دانش‌آموزان دارای والدین مطلقه بیشتر از دانش‌آموزان دارای والدین عادی است. در تفسیر این موضوع می‌توان به این صورت تبیین کرد، برخی از دانش‌آموزان دارای والدین مطلقه در مدرسه با اثرات مستقیم اما منفی جدایی پدر و مادرشان روبرو می‌شوند. برخی از این دانش‌آموزان دارای والدین مطلقه در یک چرخه ی اضطراب و نگرانی همیشگی قرار می‌گیرند، به ویژه اگر والدینشان اختلافات و درگیری‌های دنباله داری داشته باشند (هایتر و همکاران، ۲۰۱۶)، طلاق والدین

دانش‌آموزان دارای والدین مطلقه و دانش‌آموزان دارای والدین عادی تفاوت معنی داری وجود دارد. بین خرده مقیاس شکایات جسمانی (۰/۰۰۰)، وسواس فکری و عملی (۰/۰۰۰)، حساسیت میان فردی (۰/۰۰۰)، افسردگی (۰/۰۰۰)، اضطراب (۰/۰۰۰)، اضطراب فوبیک مرضی (۰/۰۰۰)، افکار پارانوئیدی (۰/۰۰۰)، روان پریشی (۰/۰۰۰)، ماده اضافی (۰/۰۰۰)، آسیب پذیری روانی (۰/۰۰۰)، در دانش‌آموزان دارای والدین مطلقه و دانش‌آموزان دارای والدین عادی تفاوت معنی داری وجود دارد.

بحث و نتیجه گیری

با توجه به نتایج بدست آمده، بین فرسودگی تحصیلی در دانش‌آموزان دارای والدین مطلقه و دانش‌آموزان دارای والدین عادی تفاوت معنی داری وجود دارد. این نتایج همسو با یافته‌های قدسی و فلاح (۱۴۰۰)، همتی و صادقی (۱۳۹۷)، سیدمحمدی و همکاران (۱۳۹۶)، قانونی و قلتاش (۱۳۹۵)، کلی و والرشتاین (۲۰۲۱)، آن و همکاران (۲۰۱۷)، ناواروآبال و همکاران (۲۰۱۸) می‌باشد. با توجه به شاخص میانگین فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزان دارای والدین مطلقه بیشتر از دانش‌آموزان دارای والدین عادی است. تفسیر این موضوع را می‌توان به این صورت تبیین کرد، که بسیاری از دانش‌آموزان دارای والدین مطلقه وقتی چیزی ذهنشان را مشغول می‌کند دیگر در کلاس حضور ذهن کافی ندارند. مدرسه یکی از اولین بسترهایی است که تاثیرات جدایی و طلاق بر روی فرزندان طلاق رابروز می‌دهد. دانش‌آموزان دارای والدین مطلقه به دلیل تجربه ی کم و سن پایینی که دارند، نمی‌توانند درک کاملاً درستی از اعمال و رفتار والدین خود به طور کامل در حیطه‌های شناختی، رفتاری و عاطفی داشته باشند (کلی و والرشتاین، ۲۰۲۱).

این عدم درک باعث می‌شود که هضم یک سری از رویدادها مانند طلاق، برای فرزندان هرگز به سادگی امکان پذیر نشود (رستم اوغلی و همکاران، ۱۳۹۲). دعوها و کشمکش‌های پی در پی، بلا تکلیفی و بهم خوردن نظم زندگی روزمره، جابجایی‌های مدام و دیدن فقط یکی از والدین می‌تواند تمام حواس دانش‌آموزان دارای والدین مطلقه را به سمت خود جلب کند و او را از درس و

علاقه‌ای به شرکت در کارهای گروهی ندارند و ترجیح می‌دهند زنگ‌های تفریح به‌تنهایی یک گوشه بنشینند (لینیدو و همکاران، ۲۰۱۹). گاهی اوقات فشار ناشی از طلاق خود را به‌صورت بیماری‌های روان تنی نشان می‌دهد. در این شرایط معلمان با دانش‌آموزانی مواجه هستند که دائماً بیمار است؛ این بیماری باعث می‌شود آن‌ها از درس‌ها عقب بیافتند؛ گاهی حتی ممکن است احساس کنید کودک برای فرار از درس خواندن تمارض می‌کند (آکین و اکر، ۲۰۱۳). این معضلات شناختی، رفتاری، هیجانی و اجتماعی به صورت رفتارهای نامناسب در محیط بیرونی و مدرسه و کلاس به وجود می‌آید که ممکن است سبب تعلیق و اخراج آن‌ها شود. دانش‌آموزان دارای والدین مطلقه از روابط اجتماعی با افرادی مانند پدر و مادر، و برادران و خواهران و همسالان با معضلات زیادی روبرو هستند که احتمال وقوع آسیب‌پذیری روانی را در آنان افزایش می‌دهد.

از محدودیت‌های با اهمیت این پژوهش می‌توان به عدم همکاری سازمان‌ها در رابطه با اجرای پژوهش بود، که فرایند نمونه‌گیری را مقداری با مخاطره روبرو ساخت. محدود شدن به سن ۱۵ تا ۱۸ ساله محدود شدن به جامعه دانش‌آموزان شهر قائم‌شهر. محدود شدن به جنسیت مونث. محدود شدن به استفاده از ابزار پرسشنامه. با توجه به این که نتایج نشان می‌دهد فرسودگی تحصیلی در دانش‌آموزان دارای والدین مطلقه بیشتر از دانش‌آموزان عادی است پیشنهاد می‌شود که این عکس العمل‌های دانش‌آموزان توسط مشاوران و روانشناسان و با همکاری با آموزگاران به صورت مداوم مورد بررسی قرار گیرد و عملکرد شناختی، رفتاری و حتی هیجانی آن‌ها مد نظر باشد و با همکاری با والدین یا والد اصلی بتوان از گسترش بیشتر مشکلات روانشناختی در فرزندان و تعمیم آن به عملکرد تحصیلی اجتناب نمود. با توجه به این که نتایج نشان می‌دهد حساسیت به اضطراب در دانش‌آموزان دارای والدین مطلقه بیشتر از دانش‌آموزان عادی است پیشنهاد می‌شود که مشاوران و روانشناسان و با همکاری با آموزگاران نسبت به تغییرات رفتاری مانند کاهش نمرات، بی‌توجهی یا خیالبافی بیش از حد در کلاس، غیبت، غمگین بودن یا اضطراب که ممکن است نشان

مشکلات بسیاری را برای فرزندان‌شان ایجاد می‌کند. فشار روانی و استرس ناشی از تغییر شرایط زندگی گاهی اوقات باعث افت تحصیلی آن‌ها می‌شود (میونک و همکاران، ۲۰۲۰). اضطراب و نگرانی باعث می‌شود تا توانایی ذهنی این کودکان کاهش پیدا کند و حساسیت دایمی برای اضطراب پیدا نمایند (کاس و همکاران، ۲۰۱۷)، به همین خاطر گاهی اوقات درس‌ها را فراموش می‌کنند یا در تکالیفشان دچار مشکل می‌شوند. درعین حال نابسامانی شرایط خانواده باعث می‌شود تا والدین به‌اندازه گذشته به شرایط تحصیلی دانش‌آموزان دارای والدین مطلقه توجه نداشته باشند (بیگلر مزلقانی و غلامی فشارکی، ۱۳۹۹). همین موضوع می‌تواند دلیل دیگری برای حساسیت به اضطراب دانش‌آموزان دارای والدین مطلقه باشد (ماری و همکاران، ۲۰۱۸).

با توجه به نتایج بدست آمده، بین آسیب‌پذیری روانی در دانش‌آموزان دارای والدین مطلقه و دانش‌آموزان دارای والدین عادی تفاوت معنی‌داری وجود دارد. این نتایج همسو با یافته‌های امیری مقدم (۱۴۰۰)، محمودی (۱۳۹۷)، سلیمانی و همکاران (۱۳۹۵)، تیکسیرا و همکاران (۲۰۲۲)، میونک و همکاران (۲۰۲۰)، ولیتزکی تیلور و همکاران (۲۰۱۵) می‌باشد. با توجه به شاخص میانگین آسیب‌پذیری روانی دانش‌آموزان دارای والدین مطلقه بیشتر از دانش‌آموزان دارای والدین عادی است. در تفسیر این موضوع می‌توان به این صورت تبیین کرد، افت تحصیلی، انزوا و کناره‌گیری از اجتماع، اضطراب، وحشت و درگیری‌های عاطفی و روانی بخشی از آن چیزی است که می‌تواند دانش‌آموزان دارای والدین مطلقه طلاق را درگیر خود سازد (باچمن و همکاران، ۲۰۱۸). در کنار مشکلاتی مانند اضطراب و کاهش ظرفیت ذهنی، دانش‌آموزان دارای والدین مطلقه دچار اختلالات شناختی، رفتاری، هیجانی و اجتماعی نیز خواهند شد که احتمال وقوع آسیب‌پذیری روانی را در آنان افزایش خواهد داد. بعضی از آن‌ها ممکن است پرخاشگر شوند؛ این دانش‌آموزان دارای والدین مطلقه نسبت به دوستان و همکلاسی‌های خود و یا حتی معلم رفتار بدی خواهند داشت (کاظمی لیچائی و همکاران، ۱۴۰۰). درعین حال بعضی‌های دیگر ممکن است گوشه‌نشین و افسرده شوند. این دانش‌آموزان

ابعاد آسیب‌شناسی روانی، سبک زندگی و عملکرد خانوادگی دانش آموزان دختر مبتلا به اختلال خوردن و دانش آموزان غیر مبتلا به اختلال خوردن. مجله پرستاری و مامایی. ۱۴ (۴): ۳۷۹-۳۷۱.

عزیزی ابرقوئی، س. (۱۳۸۹). رابطه بین خودکارآمدی و کیفیت تجارب یادگیری با فرسودگی تحصیلی دانشجویان. کارشناسی ارشد دانشگاه علامه طباطبایی (ره) تهران. پایان نامه کارشناسی ارشد.

قانونی، رسول و قلتاش، عباس (۱۳۹۵). مقایسه فرسودگی تحصیلی دانش آموزان مدارس دولتی و غیر دولتی، هفتمین کنفرانس بین المللی روانشناسی و علوم اجتماعی، تهران.

قدسی، مریم؛ فلاح، کلثوم (۱۴۰۰). مقایسه انگیزه و فرسودگی تحصیلی دانش آموزان در پایه‌های مختلف، هفتمین کنفرانس بین المللی دانش و فناوری علوم تربیتی مطالعات اجتماعی و روانشناسی ایران، تهران.

طاهری، محمدرضا و عباسیه، نرگس (۱۳۹۸). تاثیر طلاق والدین بر افت تحصیلی فرزندان خانواده، سومین همایش ملی راهکارهای دستیابی به توسعه پایدار در علوم تربیتی و روانشناسی ایران، تهران.

کازمی لیچائی، سمیه؛ جمشیدیان، فاطمه؛ گوگه، محمدرضامین (۱۴۰۰). کنکاشی بر نقش خانواده در آسیب‌های روانی و اجتماعی، دهمین کنفرانس بین المللی روانشناسی، مشاوره و علوم تربیتی.

مرادی، مسعود؛ فتحی، داود؛ غریب‌زاده، رامین؛ فائیدفر، زیبا (۱۳۹۵). مقایسه‌ی فرسودگی تحصیلی، اهمال‌کاری تحصیلی و احساس تنهایی در دانش‌آموزان با و بدون ناتوانی‌های یادگیری. مجله مطالعات علوم پزشکی. ۲۷ (۳): ۲۴۸-۲۵۶.

مشهدی، علی؛ قاسم پور، عبدالله؛ اکبری، ابراهیم؛ ایل بیگی، رضا؛ حسن زاده، شهناز. (۱۳۹۶). نقش حساسیت اضطرابی و تنظیم هیجانی در پیش‌بینی اضطراب اجتماعی دانشجویان. دانش و پژوهش در روان‌شناسی کاربردی، ۱۴ (۵۲)، ۸۹-۹۹.

نریمانی، محمد، شربتی، انوشیروان. (۱۳۹۴). مقایسه‌ی حساسیت اضطرابی و عملکرد شناختی در دانش‌آموزان با و بدون نارسانویسی. ناتوانی‌های یادگیری، ۴ (۴)، ۸۵-۱۰۰.

دهنده مشکلات در خانه باشد، هوشیار باشید. در صورت لزوم به والدین اطلاع دهید و آنها را از مشاهدات خود بدون قضاوت یا تلاش برای توضیح آنها، آگاه کنید. با توجه به آسیب پذیری روانی بیشتر در دانش‌آموزان دارای والدین مطلقه پیشنهاد می‌شود که اجرای تکنیک‌های آرامش و کنترل اضطراب و تکنیک‌های افزایش اعتماد به نفس برای دانش‌آموزان دارای والدین مطلقه می‌تواند قبل از بازی به میزان زیادی موجب کاهش اضطراب و افزایش تحمل آنان شود.

تشکر و قدردانی

نویسندگان پژوهش حاضر بر خود لازم دانستند که از کلیه افرادی که در پژوهش شرکت نمودند، کمال تشکر و سپاس خود را ابراز نماید.

مشارکت نویسندگان

نویسنده این پژوهش در طراحی، مفهوم‌سازی، روش‌شناسی، گردآوری داده‌ها، تحلیل آماری داده‌ها، پیش‌نویس، ویراستاری و نهایی سازی نقش داشت.

تعارض منافع

بنا بر اظهار نویسندگان، این مقاله حامی مالی و تعارض منافع ندارد.

منابع

امیری مقدم؛ دین محمد (۱۴۰۰). بررسی مقایسه‌ای میزان آسیب‌های روانی در بین دانش‌آموزان بی سرپرست و دارای خانواده، نهمین همایش ملی علمی پژوهشی روانشناسی و علوم تربیتی، شیروان.

رستم اوغلی، زهرا؛ خشنودنیای چماچائی، بهنام. (۱۳۹۲). مقایسه‌ی وجدان تحصیلی و فرسودگی تحصیلی در دانش‌آموزان با و بدون ناتوانی یادگیری. ناتوانی‌های یادگیری، ۲ (۳)، ۱۸-۳۷.

سیدمحمدی، سیدرضا؛ سیدمحمدی، سیدحمیدرضا؛ السادات سید محمدی، نسترن (۱۳۹۶). مقایسه فرسودگی تحصیلی و اعتیاد به اینترنت در دانش‌آموزان پسر و دختر مقطع متوسطه اول آموزش و پرورش ناحیه ۳ اهواز، پنجمین همایش علمی پژوهشی علوم تربیتی و روانشناسی، آسیب‌های اجتماعی و فرهنگی ایران، تهران.

سلیمانی، مهران؛ حافظ نیا، محمد؛ مسعودی، ساره؛ مرادی قره قشلاقی، مهناز؛ اردوبادی، شاهین (۱۳۹۵). مقایسه

- Journal in Management & Social Science, 5(6), 415-422.
- Dixon, L. J., Witcraft, S. M., & Perry, M. M. (2019). How Does Anxiety Affect Adults with Skin Disease? Examining the Indirect Effect of Anxiety Symptoms on Impairment Through Anxiety Sensitivity. *Cognitive Therapy and Research*, 43(1), 14-23.
- Evans, A. N. (2021). The Behavioral Inhibition System as a possible component of vulnerability to the development of acculturative stress related anxiety: A mechanistic approach to social identity conflict and integration (Doctoral dissertation, UCLA).
- Eyo, U. E. (2018). Divorce: Causes and effects on children. *Asian Journal of Humanities and Social Studies*, 6(5).
- Floyd, M., Garfield, A., & Marcus, T. (2005). Anxiety sensitivity and worry. *Personality and Individual Differences*, 38, 1223-1229.
- Goisis, A., Özcan, B., & Van Kerm, P. (2019). Do children carry the weight of divorce?. *Demography*, 56(3), 785-811.
- Gilson, E. C. (2018). Beyond Bounded Selves and Places: The Relational Making of Vulnerability and Security. *Journal of the British Society for Phenomenology*, 49(3), 229-242.
- Hayter, A. L., Salkovskis, P. M., Silber, E., & Morris, R. G. (2016). The impact of health anxiety in patients with relapsing remitting multiple sclerosis: misperception, misattribution and quality of life. *British Journal of Clinical Psychology*, 55(4), 371-386.
- Jardin, C., Mayorga, N. A., Bakhshaie, J., Garey, L., Viana, A. G., Sharp, C., ... & Zvolensky, M. J. (2018). Clarifying the relation of acculturative stress and anxiety/depressive symptoms: The role of anxiety sensitivity among Hispanic college students. *Cultural Diversity and Ethnic Minority Psychology*, 24(2), 221.
- Johnson, A. L., O'Bryan, E. M., Kraemer, K. M., McLeish, A. C., Zvolensky, M. J., Bernstein, J. A., & Horning, D. R. (2019). The role of anxiety sensitivity-physical concerns in terms of quit day withdrawal symptoms and cravings: A pilot test among smokers with asthma. *Journal of Asthma*, 56(2), 173-178.
- Kos, D., Raeymaekers, J., Van Remoortel, A., D'hooghe, M. B., Nagels, G., D'Haeseleer, M., ... & Peeters, T. (2017). Electronic visual
- نجاریان، بهمن؛ داودی، ایران. (۱۳۸۰). ساخت و اعتباریابی مقیاس SCS برای سنجش ویژگی‌های اسکیزوتیپی در جمعیت عمومی. پژوهش‌های روان‌شناختی، ۶، ۳-۴، ۵۰-۳۷.
- همتی، رضا؛ صادقی، اسما (۱۳۹۷). تحلیلی بر فرسودگی تحصیلی در میان دانشجویان دانشگاه اصفهان. مسائل اجتماعی ایران، ۹ (۲): ۲۵۷-۲۳۳.
- یحیی‌زاده، حسین، حامد، محبوبه. (۱۳۹۴). مسایل فرزندان طلاق در ایران و مداخلات مربوطه: فراتحلیل مقالات موجود. مطالعات زن و خانواده، ۳(۲)، ۹۱-۱۲۰.
- Ayón, C., Valencia-Garcia, D., & Kim, S. H. (2017). Latino immigrant families and restrictive immigration climate: Perceived experiences with discrimination, threat to family, social exclusion, children's vulnerability, and related factors. *Race and Social Problems*, 9(4), 300-312.
- American Psychiatric Association. (2013). *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders*, 4th Edn, Washington D.C: APA.
- An, M., Kang, A. Y., Kim, Y. A., Kim, M. J., Kim, Y. L., Kim, H. W., ... & Hwang, Y. Y. (2017). Comparison of academic engagement, academic burnout, stress, and social support by grade among undergraduate nursing students. *Journal of the Korean Society of School Health*, 30(2), 113-123.
- Bachmann, A. S., Zaunbauer, A. C., Tolke, A. M., Siniatchkin, M., Kluck, C., Wiltfang, J., & Hertrampf, K. (2018). Well-being and quality of life among oral cancer patients—Psychological vulnerability and coping responses upon entering initial treatment. *Journal of Cranio-Maxillofacial Surgery*, 46 (9), 1637-1644.
- Breso, E., Salanova, M., Schafeli, W. B. (2007). "In search of the Third Dimension of burnout: Efficacy or Inefficacy?", *Applied psychology: An International Review*, 56(3), 460-478.
- Brand, J. E., Moore, R., Song, X., & Xie, Y. (2019). Parental divorce is not uniformly disruptive to children's educational attainment. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 116(15), 7266-7271.
- Dalal, S. (2017). A Study To Find The Difference In Home Environment, Scientific Attitude, Study Habits And Emotional Maturity Of Rural And Urban Adolescents Of Haryana And Punjab States. *International*

- Navarro-Abal, Y., Gómez-Salgado, J., López-López, M. J., & Climent-Rodríguez, J. A. (2018). Organisational justice, burnout, and engagement in university students: A comparison between stressful aspects of labour and university organisation. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 15(10), 2116.
- Park, M. B., & Kim, S. M. (2022). The influence of cohabitation type on the psychological vulnerability of family caregivers of people with dementia: Results from a community health survey of 324,078 people in Korea. *Archives of Gerontology and Geriatrics*, 98, 104558.
- Péquignot, R., Dufouil, C., Pérès, K., Artero, S., Tzourio, C., & Empana, J. P. (2019). Depression Increases the Risk of Death Independently From Vascular Events in Elderly Individuals: The Three-City Study. *Journal of the American Geriatrics Society*.
- Ribeiro, D. A. T., Costa, A. B., Mariano, P. P., Baldissera, V. D. A., Betioli, S. E., & Carreira, L. (2021). Vulnerability, family violence and institutionalization: narratives for elderly and professionals in social welcome center. *Revista gaúcha de enfermagem*, 42.
- Rodríguez-Garcés, C., & Muñoz-Soto, J. (2017). Delay in child development: The importance of education quality of family atmosphere. *Revista Internacional de Investigación en Ciencias Sociales*, 13(2), 253-270.
- Stein, D.J., Philips, K. A., Bolton, D., Fulford, K. W., Sadler, J. D., Kendler, K. S. (2010). What is a mental/Psychiatric Disorder? From DSM-IV to DSM-V. *Psychological Medicine*, 40: 1759-1765.
- Teixeira, S., Ferré-Grau, C., Canut, T. L., Pires, R., Carvalho, J. C., Ribeiro, I., ... & Sequeira, C. A. (2022). Positive mental health in university students and its relations with psychological vulnerability, mental health literacy, and sociodemographic characteristics: a descriptive correlational study. *International journal of environmental research and public health*, 19(6), 3185.
- Taylor, S., & Cox, B. J. (1998). An expanded anxiety sensitivity index: evidence for a hierarchic structure in a clinical sample. *Journal of anxiety disorders*, 12(5), 463-483.
- van Sprang, E. D., Maciejewski, D. F., Milaneschi, Y., Kullberg, M. L., Hu, M. X., Elzinga, B. M., ... & Penninx, B. W. (2021). Familial resemblance in mental health analogue scales for pain, fatigue, anxiety and quality of life in people with multiple sclerosis using smartphone and tablet: a reliability and feasibility study. *Clinical rehabilitation*, 31(9), 1215-1225.
- Kauffman, B. Y., Shepherd, J. M., Bakhshaie, J., & Zvolensky, M. J. (2021). Anxiety sensitivity in relation to eating expectancies among college students. *Journal of American College Health*, 69(1), 90-94.
- Lopez-Nunez, C., González-Roz, A., Weidberg, S., & Fernandez-Artamendi, S. (2021). Anxiety sensitivity as a transdiagnostic vulnerability factor for cigarette smoking: Clinical and treatment implications. *Sensibilidad a la ansiedad como factor de vulnerabilidad transdiagnóstico para el consumo de tabaco: implicaciones clínicas y para el tratamiento*. *Adicciones*, 33(2), 85-95.
- Leonidou, C., Panayiotou, G., Bati, A., & Karekla, M. (2019). Coping with psychosomatic symptoms: The buffering role of psychological flexibility and impact on quality of life. *Journal of health psychology*, 24(2), 175-187.
- Mrayyan, M. T., Al-Rawashdeh, S., Abu Khait, A., & Rababa, M. (2022). Differences in Cyberchondria, Internet Addiction, Anxiety Sensitivity, Health Anxiety, and Coronavirus Anxiety Among Students: A Web-Based Comparative Survey. *Electron J Gen Med*. 2022; 19 (3): em371.
- Majeed, A., Gupta, D., & Bala, P. (2020). Impact Of Emotional Maturity And Family Environment On Academic Resilience Of College Students. *European Journal of Molecular & Clinical Medicine*, 7(7), 3243-3249.
- Morales-Raveendran, E., Goodman, E., West, E., Cone, J. E., Katz, C., Weiss, J., ... & Wisnivesky, J. P. (2018). Associations between asthma trigger reports, mental health conditions, and asthma morbidity among world trade center rescue and recovery workers. *Journal of Asthma*, 1-8.
- Muenks, K., Canning, E. A., LaCosse, J., Green, D. J., Zirkel, S., Garcia, J. A., & Murphy, M. C. (2020). Does my professor think my ability can change? Students' perceptions of their STEM professors' mindset beliefs predict their psychological vulnerability, engagement, and performance in class. *Journal of Experimental Psychology: General*, 149(11), 2119.

- distress tolerance as transdiagnostic mechanisms linking multiple anxiety pathologies to alcohol use problems in adolescents. *Alcoholism: Clinical and Experimental Research*, 39(3), 532-539.
- Youngjin, K., Jinsun, Y. (2013). Spirituality, death anxiety and burnout levels among nurses working in a cancer hospital. *Korean J Hosp palliate care*, 14 (4): 264-273.
- symptoms, social and cognitive vulnerability, and personality: A study of patients with depressive and anxiety disorders and their siblings. *Journal of affective disorders*, 294, 420-429.
- Wolitzky-Taylor, K., Guillot, C. R., Pang, R. D., Kirkpatrick, M. G., Zvolensky, M. J., Buckner, J. D., & Leventhal, A. M. (2015). Examination of anxiety sensitivity and